

УДК 727.7

к. арх., доцент Топорков В.Г., Шелковський Д.Ю.,
Полтавський національний технічний
університет імені Юрія Кондратюка

ОСОБЛИВОСТІ ПЛАНУВАЛЬНОЇ СТРУКТУРИ БАГАТОФУНКЦІОНАЛЬНИХ КОМПЛЕКСІВ

Розглянуто особливості формування планувальної та об'ємно-просторової структури багатофункціональних комплексів (БФК).

Ключові слова: багатофункціональний комплекс, планувальна та об'ємно-просторова структура.

Постановка проблеми. Історія розвитку багатофункціональних комплексів тісно пов'язана з містобудівними процесами в країнах з різним рівнем розвитку. Постійно діюча тенденція до зростання населення міст, поява мегаполісів, підштовхнула фахівців до пошуку рішення певних проблем, які почали загострюватись (транспортні проблеми, зростання площі міст та ускладнення зв'язків між окремими районами). Поява БФК до певної міри вирішує ці проблеми. Концепція «міста у місті» виявилася достатньо ефективною і тому продовжує розвиватися, набуваючи при цьому нових форм, відповідно до вимог часу. Постійне відслідковування тенденцій в рішенні планувальної та об'ємно-просторової структури багатофункціональних комплексів є актуальним. Виявлення напрямів розвитку БФК дозволить уникнути невиправданих витрат на їх будівництво та експлуатацію, поліпшить забудову, підвищить загальний рівень комфорту проживання в сучасних містах.

Зв'язок роботи з науковими програмами, темами. Проведене дослідження є складовою частиною плану науково-дослідних робіт кафедри дизайну архітектурного середовища та містобудування ПолтНТУ з наукової проблеми «Оптимізація архітектурного середовища в природному довіллі» згідно плану, затвердженого Українською Академією архітектури (протокол №24 від 28.12.2000 р.).

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Багатофункціональні комплекси достатньо давно є об'єктами вивчення фахівцями (роботи Цайдлера Е., Федяєвої Н.А., Набокова Т.Б.). Принципи формування БФК в центрах найкрупніших міст розглянуто в дослідженні Тіхонова В.Є. Багатофункціональним комплексам приділено також увагу в роботах Абизова В.А., Куцевича В.В., Єжова С.В. Однак постійне вдосконалення цього типу архітектурного об'єкту потребує вивчення тенденцій і напрямків його розвитку.

Мета статті – вивчення планувальних та об’ємно-просторових особливостей багатофункціональних комплексів.

Виклад основного матеріалу. Складові багатофункціонального комплексу на всіх рівнях об’ємно-планувальної структури можуть змінюватись. Прийоми взаємного розміщення функціональних елементів БФК на першому поверсі мають певні закономірності. Можна виділити такі основні прийоми розміщення функціональних складових комплексу: паралельний, блочно-модульний, компактний, змішаний, каре, хрестовидний (рис. 1).

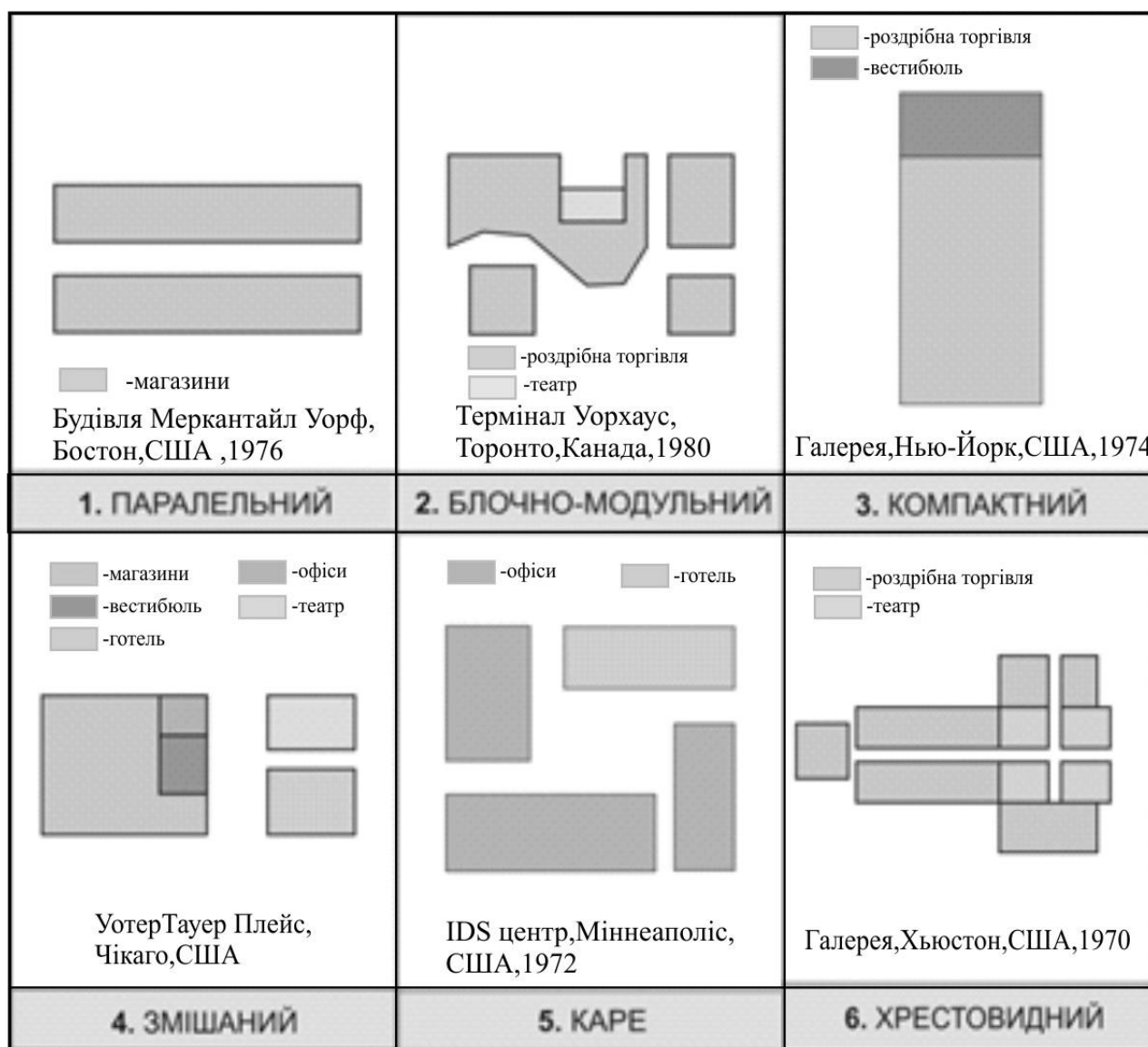

Рис. 1. Прийоми розташування функціональних елементів БФК на рівні першого поверху

Аналіз прикладів багатофункціональних комплексів вказує на те, що на різних поверхах будівлі взаємне розміщення функціональних елементів (приміщень) має властивість змінюватись (рис.2).

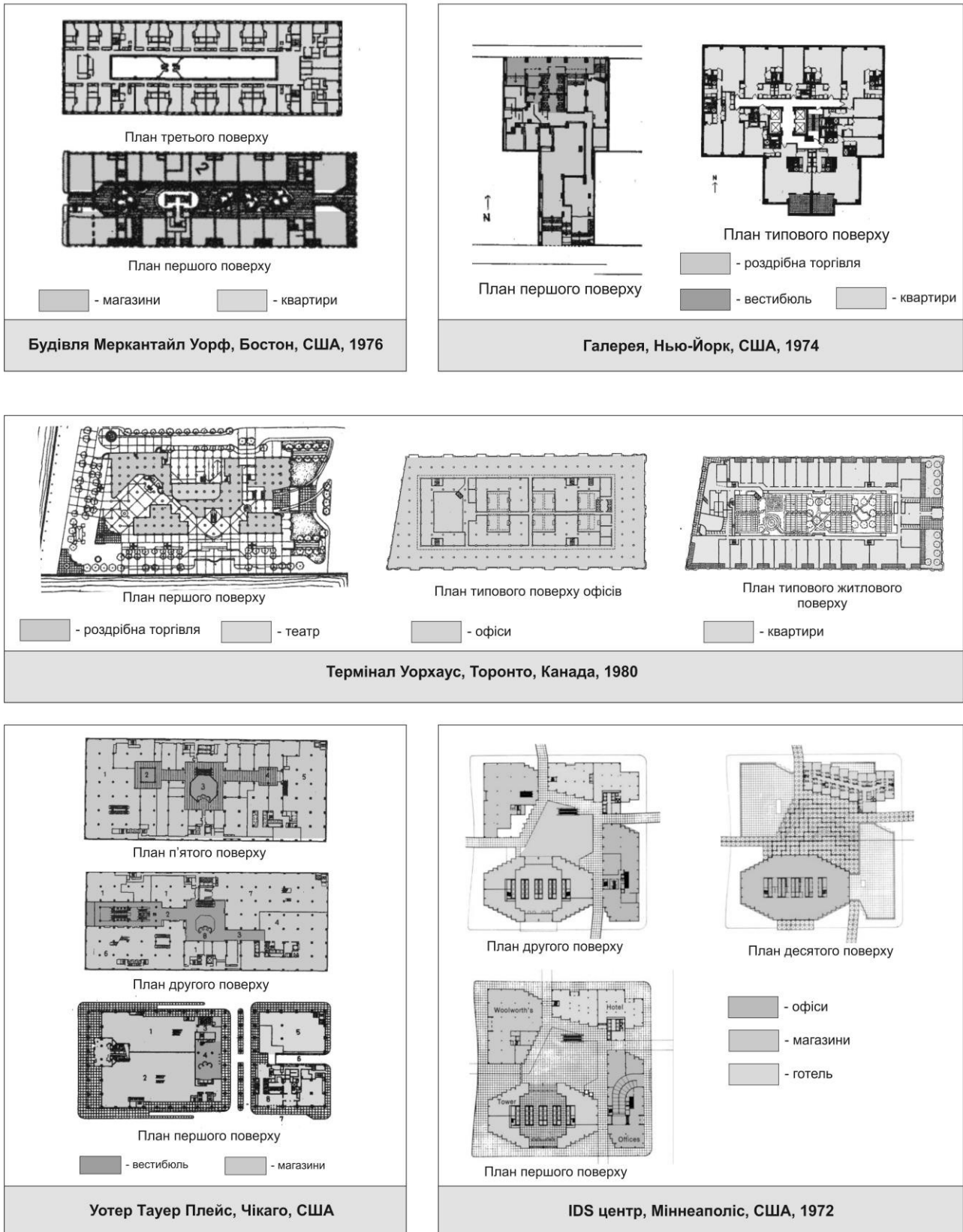

Рис. 2. Особливості планувальної структури БФК при вертикальному зонуванні

У БФК на окремих поверхах можуть використовуватись різні прийоми взаємного розташування планувальних елементів, що дає можливість окремим

приміщенням та їх групам мати місце, яке сприяє їх оптимальному функціонуванню. Таким чином, створюється слоїста структура з мінімальними зв'язками між елементами, як по горизонталі, так і по вертикалі. Якщо складових комплексу достатньо, то утворюється багатошарова структура. Питома вага окремих функцій у БФК може значно змінюватись, наприклад житло від 5-84%, офіси 14-75%. Але деякі функції демонструють достатньо стабільні показники, наприклад торгівля 15-27%. Торгівельна функція перебуває у тісному зв'язку із зовнішнім попитом на послуги і не так сильно залежить від кількості житлових і офісних приміщень. Зовнішній попит на торговельні послуги визначає величину торговельних площ. Зміна зовнішнього попиту, наприклад пов'язаного із розташуванням об'єкту в структурі міста, призводить і до зміни кількості торговельної площі. Таким чином, зовнішні фактори є важливими в формуванні співвідношення площ приміщень з різними функціями.

Поєднання різних видів діяльності в одному просторі не означає зменшення результативності окремих функцій. Але, щоб встановити, до якої міри можливе таке об'єднання та зміна функцій в подальшому, потрібна детальна оцінка впливу зовнішніх факторів та характеру внутрішніх зв'язків.

Багатофункціональні комплекси являють собою динамічну систему, складові якої змінюються. Наявність різних функцій у БФК робить його стійким до загального старіння і дає можливість легше пристосуватись до постійних змін.

До БФК включають різноманітні види обслуговування та відпочинку: торгівля, офіси, розваги та інше. Значний набір функцій сприяє розширенню різноманіття об'ємно-планувальних рішень та максимальному використуванню площі поверхів, в тому числі і дахів. З вказаних причин об'ємно-просторова структура БФК є широкою та різноманітною. Аналіз вітчизняних та закордонних об'єктів виявив присутність певних прийомів компоновки комплексів (рис. 3).

Висновок.

Аналіз показав, що функції громадського призначення знаходяться, як правило, на перших поверхах БФК. Житлова та офісна функції можуть розташовуватись в одній будівлі, або в різних частинах комплексу. Різноманіття функцій призводить до використання в одному багатофункціональному комплексі різних планувальних та об'ємно-просторових прийомів, а це в свою чергу призводить до формування складної багатошарової функціональної структури об'єкта, що сприяє пошуку різноманітних архітектурно-образних рішень.

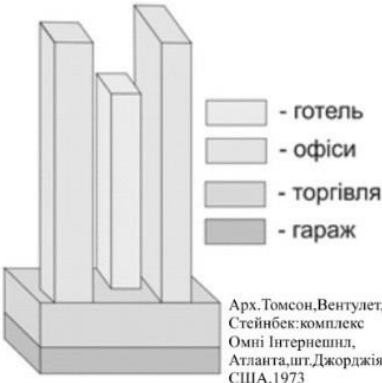
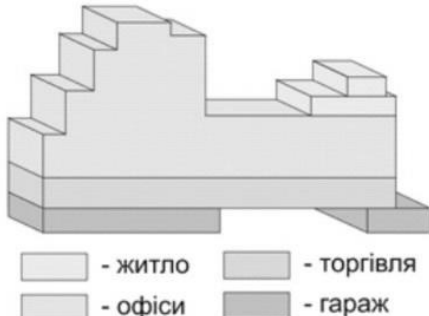

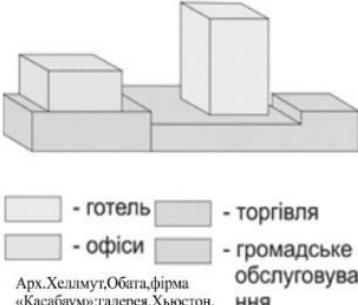
Баштові комплекси		
 <p>Арх. Д. Спегер: Галерея, Нью-Йорк, шт. Нью-Йорк, США, 1975</p>	 <p>Арх. Косюта: башта «Креді - Ліоне», Ліон, Франція, 1975</p>	 <p>Арх. Ф. Джонсон, Дж. Берджі, Е. Бекер: центр «IDS», Міннеаполіс, шт. Міннесота, 1972</p>
Прямокутна башта	Циліндрична башта	Багатокутна башта
 <p>Арх. Дж. А. Маррей, Г. Флісс: Таун, Торонто, Канада, 1967</p>	 <p>Арх. Томсон, Вентулет, Стейнбек: комплекс Омні Інтернешл, Атланта, шт. Джорджія, США, 1973</p>	
Двобаштова структура	Трибаштова структура	
Пірамідальний	З внутрішнім простором	Подвійний об'єм з різними функціями
 <p>Арх. Елсон, Пак та Робертс: Площа Вікторії, Лондон, Великобританія, 1975</p>	 <p>Фірма Цайндлер, Робертс: будівля «Термінал Уорхаус», Торонто, Канада, 1980</p>	 <p>Арх. Хелдмут, Обата, фірма «Касабаум»: галерея, Хьюстон, шт. Техас, США, 1971</p>

Рис. 3. Прийоми формування об'ємно-просторової структури БФК

Література

1. Абызов В.А. Архитектура общественных зданий с гибкой планировкой / Абызов В.А., Куцевич В.В. – К.: Будивеельник, 1990. – 112 с.: ил.

2. Архитектурная организация предметной среды общественно-торговых комплексов: методологические рекомендации к курсовым проектам / Сост. С.В. Ежов. – К.: КНУСА, 2008. – 40 с.
3. Будинки і споруди. Громадські будинки і споруди. Основні положення: ДБН В.2.2-9:2009. – Офіц. вид. – К. : Мінрегіонбуд України, 2009. – 47 с. – (Державні будівельні норми України).
4. Тихонов В.Е. Принципы формирования многофункциональных комплексов в центрах крупнейших городов (на примере г. Астрахани и Волгограда): Диссертация на соискание ученой степени канд. арх. / Тихонов В.Е. – М., 1988.

Аннотация

В статье рассмотрены особенности формирования планировочной и объёмно-пространственной структуры многофункциональных комплексов (МФК).

Ключевые слова: многофункциональный комплекс, планировочная и объёмно-пространственная структура

Abstract

The article considers the peculiarities of planning and volumetric-spatial structure of the multi-functional complexes (MFC).

Keywords: multi-purpose complex, leveling and space-dimensional structure